

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83225,Kleczkowski-Antoni-Stanislaw.html>
2021-12-09, 07:56

Kleczkowski Antoni Stanisław

Kleczkowski Antoni Stanisław (5 V 1922, Poznań – 19 I 2006, Kraków), geolog i hydrogeolog, twórca szkoły hydrogeologicznej. Syn Adama, germanisty, profesora uniwersytetów w Poznaniu i Krakowie, oraz Jadwigi z domu Turetschek, nauczycielki.

Uczęszczał do szkół w Poznaniu i Krakowie (Gimnazjum i Liceum im. Króla Jana III Sobieskiego), a w czasie okupacji do Państwowej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Krakowie; równocześnie pracował w krakowskiej filii zakładów Daimler-Benz. Od 1945 studiował na Akad. Górniczej w Krakowie (na początku na wydziale hutniczym, później na geologiczno-mierniczym) i w 1950 uzyskał stopień magistra inżyniera; rok później złożył magisterium na wydziale geologii UJ.

Od 1946 do emerytury uczył w Akad. Górniczej (od 1949 AGH), na początku w Katedrze Mineralogii i Petrografii A. Bolewskiego, później w katedrach Geologii Ogólnej II H. Świdzińskiego i Geologii Ogólnej I W. Goetla, w końcu – Hydrogeologii R. Krajewskiego (po zmianach: Inst. Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej, którego był dyrektorem w 1974–81). W 1958 obronił doktorat na podstawie rozprawy *Wapień muszlowy północnego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich na zachód od Skarżyska-Kamiennej* (1959). W 1958–59 pracował jako ekspert hydrogeolog w Chinach, co zaowocowało m.in. rozprawą *Hydrogeologia równiny Hopei* (1963) – habilitacja na AGH. W latach 1953–58 wykładał geologię inżynierską na Uniw. Wrocławskim. W macierzystej uczelni w latach 1981–87 pełnił funkcję rektora z wyboru, szczególnie zasłużony do złagodzenia represji stanu wojennego. Od 1979 był członkiem korespondentem PAN (rzeczywisty w 1989) i od 1990 członkiem czynnym PAU.

Zestawiona przez K. w 2004 bibliografia publikacji zawiera

383 pozycje (bez znacznej liczby opracowań nieprzeznaczonych do druku, zwykle utajnionych). Dotyczą one geologii regionalnej, inżynierskiej, a przede wszystkim hydrogeologii oraz – znacząco – historii nauk o Ziemi. Do pierwszej grupy należą także mapy w różnych skalach (m.in. *Przeglądowa mapa geologiczno-inżynierska Polski*. Arkusz Cieszyn 1958; *Mapa surowców mineralnych Polski*, 1958 – oprac. zbiorowe). Przed wyjazdem do Chin K. wiele uwagi poświęcił ogólnym problemom geologii inżynierskiej, co dokumentują książki *Osuwiska i zjawiska pokrewne* (1955), *Zarys geologii inżynierskiej* (1956). Problemy z tego kierunku odnotowano także w książce *Słownik geologiczny. Geologia dynamiczna* (1953, razem z J. Dziewońskim), *Geologia ogólna* (1959 – oprac. zbiorowe) i in.

Bodaj pierwszą rozprawą K. z pogranicza geologicznych dyscyplin technicznych było opracowanie *Problematyka hydrogeologiczna i geologiczno-inżynierska w kopalnictwie odkrywkowym na Górnym Śląsku* (1957). Tej tematyki dotyczą opracowania związane z badaniami w Chinach, gdzie K. wykonywał także ekspertyzy pod budowę zapór. Niektóre z publikacji na ten temat były drukowane nawet w języku chińskim, gdzie cenzura – w przeciwieństwie do polskiej – nie ingerowała w treść opracowań. W wyniku ingerencji tego urzędu K. uciekł się do ogłoszenia zarysu hydrogeologii pod znamienym tytułem *Hydrogeologia ziem wokół Polski* (1979). Z tego, co zdołał wydrukować przed 1989, inspirujące znaczenie dla innych badaczy miały m.in. prace: *Budowa geologiczna i wody gruntowe wysokiego tarasu Wisły na wschód od Krakowa* (1964), *Podczwartorzędowe podłoże Kotliny Górnej Odry i jego wodoność* (1966), *Wpływ warunków strukturalnych na wody podziemne na przykładzie południowo-wschodnich peryferii Górnośląskiego Zagłębia Węglowego* (1968, współautor Z. Wilk), *Ochrona wód* (1973), *Zagadnienia hydrogeologiczne i odwodnieniowe złoża węgla brunatnego Bełchatów* (1975), *Synteza dotycząca ochrony i wykorzystania zasobów wodnych Polski oraz zagrożeń środowiska związanych z eksploatacją wód, zwłaszcza wód podziemnych* (1979), *Hydrogeologia regionu Krakowa* (1989). Były one ważne również ze względów praktycznych. Podstawowe znaczenie (teoretyczne i praktyczne) miało

opracowanie wydane pod red. K. *Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony* (1990), stanowiące osiągnięcie Inst. Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej AGH.

W dorobku drukowanym K. znaczna liczba publikacji dotyczy historii nauk geologicznych – kierunków geologii inżynierskiej, regionalnej, a zwłaszcza hydrogeologii.

Aczkolwiek początki nowoczesnej hydrogeologii datują się na koniec XIX w. (m.in. N.J. Krisztafowicz), to jej właściwy rozwój przypada na 2. poł. XX w. w ośrodkach krakowskim (AGH) i warszawskim (Państwowy Inst. Geologiczny, UW). Zespół kierowany początkowo przez R. Krajewskiego, a później przez K., wypracował podstawy badawcze kierunku, a ponadto obsługiwał realizację kopalnictwa odkrywkowego i podziemnego, zaopatrzenie osiedli w wodę, a z czasem program racjonalnej gospodarki w środowisku. Tych też zagadnień dotyczą prace K. i jego współpracowników (m.in. A.J. Dziewońskiego, A. Rózkowskiego, J. Szczepańskiej, A. Szczepańskiego, Z. Wilka, S. Witczaka).

K. był aktywnym członkiem Polskiego Tow. Geologicznego oraz stowarzyszeń hydrogeologicznych i z zakresu historii nauki organizacji krajowych i zagranicznych. Uczestniczył w wielu krajowych i zagranicznych kongresach specjalistycznych. Doktoraty honoris causa przyznały mu politechnika w Mons w Belgii (1968) i AGH (1994).

Fleszarowa.

A.S. Kleczkowski: *Studia nad przeszłością Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie*, Kraków 2004; *Kto jest kim w Polsce. Informator biograficzny*, red. L. Mackiewicz, A. Żoła, Warszawa 1993; *W służbie polskiej geologii*, Kraków 1992 (w tym teksty biograficzne: A. Szczepański, J. Szczepańska, A.S. Kleczkowski).

Zbigniew Wójcik

